

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2027 at fremsætte de nødvendige lovændringer, så afgiften på emballage indeholdende drikkevarer afskaffes, herunder gennemføre nødvendige konsekvensændringer i afgiftslovgivningen. Naalakkersuisut pålægges samtidig særskilt at opgøre provenutabet og indarbejde afskaffelsen og provenutabet i FL2027.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte et lovforslag, der fritager øl og sodavand, som produceres og tappes i Grønland, for emballageafgift.

(Inatsisartutgruppe for Siumut)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser)

1. behandling

Naalakkersuisut takker for forslagene. Begge forslag tager fat i forhold, som betyder noget i borgernes hverdag. Nemlig priserne i butikkerne og muligheden for at fremme lokale arbejdspladser.

Naalakkersuisut anerkender, at høje priser presser mange husholdninger. Når de faste udgifter er betalt, er der stadigvæk familier, som har for lidt tilbage. Det tager Naalakkersuisut alvorligt, men forholdene er faktisk blevet bedre. Den gennemsnitlige reale disponible indkomst steg ifølge Grønlands Statistik samlet med 3,7 procent fra 2020 til 2024. Købekraften var omtrent uændret i 2021, steg i 2022 og voksede beskedent i 2023 og 2024.

På baggrund af bl.a. skattereformen og de gode vilkår i fiskeriet skønner Økonomisk Råd, at borgernes samlede købekraft steg med knap 6 procent i 2025. I år ventes den at stige med omkring 5 procent. Det nævnte Naalakkersuisut også ved 1. behandlingen af finanslovsforslaget for 2027. Fremgangen er dog ikke nødvendigvis ligeligt fordelt blandt alle borgere. Derfor har Naalakkersuisut og den danske regering aftalt en hjælpepakke til de borgere, der er mest udsatte økonomisk. Den skal give hjælp dér, hvor behovet er størst.

Pele Brobergs forslag vil afskaffe emballageafgiften på drikkevarer. En afgiftslettelse kan sænke priserne, men kun hvis den gives videre til kunderne. Hvor stor en del der faktisk vil nå borgerne, ved vi imidlertid ikke. Der kan desværre ikke udelukkes at afgiftsnedsættelsen ikke vil slå fuldt igennem i forbrugerpriserne. I så fald vil en del af gevinsten tilfalde detailhandlen, mens Landskassen bærer tabet. Hvis afgiftslettelsen slår igennem i priserne vil afskaffelsen også komme forbrugere til gode, som ikke har økonomiske vanskeligheder. En afgiftslettelse er derfor mindre socialt målrettet end direkte hjælp til de familier, som er hårdest presset.

Der er også en væsentlig sundhedsmæssig problemstilling knyttet til forslaget. Hvis afgiftslettelsen slår igennem i priserne, vil blandt andet øl blive billigere. Lavere priser på øl kan øge forbruget af alkohol. Et større forbrug vil føre til flere skader og mere sygdom. Konsekvenserne rammer ikke alene den, der drikker. Børn og andre pårørende kan opleve

øget utryghed, omsorgssvigt og vold. Sundhedsvæsenet og de sociale myndigheder får også flere opgaver, når alkohol skader familier. De fremlagte anbefalinger til en flerårig alkoholpolitik peger netop på priser og afgifter som redskaber til at begrænse skaderne. Rusdrikning er fortsat en alvorlig udfordring her i landet. Forebyggelse handler også om, at børn skal kunne vokse op i trygge hjem. Emballageafgiften er ganske vist ikke en særlig alkoholafgift. Men når vi overvejer at fjerne den, må vi tage højde for, at den også påvirker prisen på øl. Ingen kan på forhånd sætte tal på virkningen for forbruget, men vi kan ikke se bort fra risikoen.

Det samme gælder hensynet til børn og unges sundhed, hvis sodavand bliver billigere. Et højt forbrug af sukkerholdige drikke øger risikoen for huller i tænderne og overvægt. På længere sigt kan det bidrage til diabetes. Afgiften omfatter naturligvis også andre og sundere drikkevarer. Men en beslutning om at fjerne den må også vejes op mod forebyggelse og de udgifter, som følger af dårligere sundhed.

Forslaget vil koste Landskassen i størrelsesordenen 100 mio. kr. om året. Naalakkersuisut respekterer fuldt ud forslagsstillernes ønske om at sætte leveomkostningerne på dagsordenen. Men det er en svaghed ved forslagene, at de ikke samtidig viser, hvordan en afgiftslettelse skal finansieres. Også et mindre indtægtstab skal dækkes. En generel henvisning til besparelser eller bedre økonomiske konjunkturer er ikke et konkret finansieringsforslag.

Når vi fjerner en varig indtægt, skal vi enten finde en anden varig indtægt eller gennemføre permanente besparelser. Det kan berøre boliger, sundhed, forsyning eller den hjælp, som borgerne har brug for. Borgerne har krav på at vide, hvad vi vælger til, og hvad vi i givet fald vælger fra. Derfor bør alle partier, som ønsker afgiftslempler, også pege på en konkret finansiering.

Siumuts forslag er begrundet i ønsket om at styrke lokale producenter og arbejdspladser. Det er et vigtigt hensyn. Men vi må først præcisere, hvad forslaget skal ændre. Øl og sodavand, som både produceres og tappes her i landet, indføres ikke som færdige varer og betaler derfor ikke emballageafgift ved indførsel. Den tomme emballagen, der indføres til produktionen, er afgiftsbelagt ved indførslen. Begrundelsen omtaler også drikkevarer, som tappes i udlandet og indføres igen. Det er en anden situation. En særlig fritagelse for lokale produkter vil dog ikke nødvendigvis sænke priserne for borgerne.

Afgiftslempelsen vil primært være til gavn for de meget få indenlandske producenter af drikkevarer. Da prisdannelsen på øl og sodavand fortsat vil blive bestemt af priserne på de importerede drikkevarer, vil forslagets reelle virkning primært blive at begunstige de lokale producenter, som kan opnå et større overskud på bekostning af landskassen. Det svarer dermed reelt til at give disse indenlandske producenter og ejere et tilskud fra landskassen.

Det skal i tilknytning hertil nævnes, at Inatsisartut på denne samling skal 2. behandle et beslutningsforslag om, at der skal indledes en optagelsesproces med henblik på medlemskab af Verdenshandelsorganisationen (WTO) (EM2026/65). Et medlemskab af WTO forhindrer ikke, at Grønland kan reservere sig retten til at indføre told på bestemte varekategorier og indenfor et vist niveau. Men af medlemskabet følger der også forpligtigelser, som har til formål at begrænse forskelsbehandling og handelsrestriktioner. Såfremt Inatsisartut skulle ønske at fremme forslaget om en delvis ophævelse af emballageafgiften, skal det derfor anbefales, at det forinden undersøges, hvorvidt en implementering af forslaget ville være i strid med de internationale forpligtigelser, som Grønland måtte påtage sig ved et eventuelt kommende medlemskab af WTO, samt hvilke konsekvenser dette i givet fald måtte have.

Naalakkersuisut har inviteret alle Inatsisartuts partier til forhandlinger om finansloven for 2027. Her skal vi behandle afgiftsforslag som disse sammen med partiernes øvrige ønsker. Vi kan da se på virkningen for borgernes priser, for sundheden og for lokale arbejdspladser. Vi kan også vurdere forslagene i forhold til behovene på andre områder og aftale, hvordan nye prioriteringer skal finansieres. Jeg ser frem til konkrete forslag og en reel drøftelse med alle partier.

Naalakkersuisut indstiller begge beslutningsforslag til forkastelse.